

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ตามความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร เพื่อจะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับทั้งผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 331 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.44 ทั้งนี้เป็นกลุ่มอายุระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.56 โดยมีวุฒิการศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 72.21 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานส่วนมากตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 71.00 เมื่อศึกษาด้านการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่ากลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดเป็นกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยคิดเป็นร้อยละ 41.13

2. ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

1.1 ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อมีการพิจารณาในแต่ละหลัก พบว่าการบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกหลัก ซึ่งหลักที่มีการบริหารมากที่สุด คือ หลักนิติธรรม รองลงมา คือ หลักความรับผิดชอบ หลัก

ความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความมีส่วนร่วม ตามลำดับ และหลักที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ หลักความโปร่งใส

เมื่อพิจารณาการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป พบว่าระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารนั้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการบริหารมากที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล ตามลำดับ และด้านที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ การบริหารงานทั่วไป

2.2 เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละหลัก ตามการบริหารงาน 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1. หลักนิติธรรม

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักนิติธรรม ตามการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการบริหารมากที่สุด คือ การบริหารงานงบประมาณ รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ และด้านที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ การบริหารงานบุคคล

2. หลักคุณธรรม

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักคุณธรรม ตามการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการบริหารมากที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ และด้านที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ การบริหารงานทั่วไป

3. หลักความโปร่งใส

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความโปร่งใส ตามการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการบริหารมากที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล ตามลำดับ และด้านที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ การบริหารงานทั่วไป

4. หลักความมีส่วนร่วม

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความมีส่วนร่วม ตามการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการบริหารมากที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล ตามลำดับ และด้านที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ การบริหารงานทั่วไป

5. หลักความรับผิดชอบ

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความรับผิดชอบ ตามการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการบริหารมากที่สุด คือ การบริหารงานบุคคล รองลงมาคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ และด้านที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ การบริหารงานทั่วไป

6. หลักความคุ้มค่า

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความรับผิดชอบ ตามการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการบริหารมากที่สุด คือ การบริหารงานบุคคล รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ และด้านที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการ

2.3 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละหลัก สรุปได้ดังนี้

1. หลักนิติธรรม

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่มีการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการบริหารมากที่สุด คือ ข้อที่ 10 ผู้บริหารดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนอย่างถูกต้องตามระเบียบ และข้อที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 11 ผู้บริหารดำเนินการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศสอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. หลักคุณธรรม

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่มีการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการบริหารมากที่สุด คือ ข้อที่ 3 ผู้บริหารดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิชาการในการจัดการศึกษาของบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน และข้อที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 10 ผู้บริหารมีการพิจารณาการรับนักเรียนเข้าเรียนเป็นไปตามความเสมอภาคและเข้าถึงตามแผนที่กำหนด

3. หลักความโปร่งใส

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่มีการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการบริหารมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบข้อมูลการทำงานและผลการจัดการศึกษาได้ และข้อที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 9 ผู้บริหารดำเนินการประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้บุคลากรในโรงเรียนและประชาชนทราบ

4. หลักความมีส่วนร่วม

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่มีการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการบริหารมากที่สุด คือ ข้อที่ 2 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และข้อที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 7 ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี

5. หลักความรับผิดชอบ

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่มีการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการบริหารมากที่สุด คือ ข้อที่ 6 ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลาและมีประสิทธิภาพ และข้อที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 8 ผู้บริหารดำเนินงานเป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี

6. หลักความคุ้มค่า

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการบริหารมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่บูรณาการทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และข้อที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 ผู้บริหารดำเนินการพัฒนาสถานที่ในบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป สรุปผลดังนี้

3.1 ในภาพรวม พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละหลัก พบว่ามีเพียงหลักความคุ้มค่าเท่านั้น ที่ครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามการบริหารงาน 4 ด้าน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าด้านการบริหารงานบุคคลเท่านั้น ที่ครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละหลัก สรุปได้ดังนี้

1. หลักนิติธรรม

ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน ต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักนิติธรรม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประเด็นด้านผู้บังคับการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศสอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. หลักคุณธรรม

ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักคุณธรรม โดยภาพรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

3. หลักความโปร่งใส

ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประเด็นด้าน ผู้บริหารดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่สามารถตรวจสอบได้ และผู้บริหารดำเนินการเสนอแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. หลักความมีส่วนร่วม

ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความมีส่วนร่วม โดยภาพรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

5. หลักความรับผิดชอบ

ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

6. หลักความคุ้มค่า

ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประเด็นด้าน ผู้บริหารดำเนินการพัฒนาสถานที่ในบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารดำเนินการให้มีกระบวนการควบคุม ตรวจสอบ ดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารดำเนินการมอบหมายการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคลากร ผู้บริหารดำเนินการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานและเปิดโอกาสให้บุคลากรประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารดำเนินการบริหารงานที่มีการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือการให้บริการและประเด็นด้านผู้บริหารดำเนินการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน

อย่างหลากหลายตามความถนัดความสนใจ และเกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างแท้จริง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ สรุปผลดังนี้

1.1 ในภาพรวม พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในภาพรวมและรายหลักไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละหลัก สรุปได้ดังนี้

1. หลักนิติธรรม

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักนิติธรรม โดยภาพรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

2. หลักคุณธรรม

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักคุณธรรม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประเด็นด้านผู้บริหรดำเนินการควบคุมการใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้ (Sheffee's test) พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อประเด็นด้านผู้บริหรดำเนินการควบคุมการใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรม แตกต่างจากครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. หลักความโปร่งใส

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประเด็นด้าน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบข้อมูลการทำงานและผลการจัดการศึกษาได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟอ (Sheffee's test) พบว่าครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อประเด็นด้าน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบข้อมูลการทำงานและผลการจัดการศึกษาได้ แตกต่างจากครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. หลักความมีส่วนร่วม

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความมีส่วนร่วม โดยภาพรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

5. หลักความรับผิดชอบ

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

6. หลักความคุ้มค่า

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทราปราการ เขต 1

การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวม พบว่าครูมีระดับความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละหลัก ทั้ง 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม

หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า พบว่าการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารนั้น ยังคงอยู่ในระดับมากทุกหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา ณาน และคณะ (2546, หน้า 194) ที่ได้วิจัยเรื่อง สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 2 จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 2 ครูผู้สอนมีระดับความเห็นว่าการศึกษามีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา คงรัตน์ และคณะ (2546, หน้า บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 7 ผลการศึกษาพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำริญ บูรณกุล และคณะ (2547, หน้า 137) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนะของข้าราชการครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ พบว่า ข้าราชการครูมีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนันชัย รัตน์ไครแก้ว (2549, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยนั้นได้นำมาซึ่งความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ความสำเร็จนั้นก็คือภาวะที่ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือธรรมาภิบาล เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ ให้ประเทศดำรงอยู่ได้ ทั้งนี้ยังเป็นการบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขภาวะวิกฤติ และอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สอดคล้องกับความ เป็นไทยรัฐธรรมนุญ และการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 29) นอกจากนี้แล้วระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (กรมการปกครอง 2545, หน้า 96-100) ยังได้ระบุว่า จากในช่วงเวลาที่ผ่านมามีประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างมาก บางเรื่องมีผลในทางสร้างสรรค์ บางเรื่องมีผลในทางชะลอตัว หรือเกิดผลกระทบในทางที่ไม่พึงประสงค์ จนบางครั้งกลายเป็นวิกฤติทาง

เศรษฐกิจอย่างรุนแรง ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงหาแนวทางในการจัดระเบียบราชการและวางมาตรการในการแก้ปัญหาต่างๆ ขึ้น โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2535 นายกรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ โดยระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542” โดยหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มีความสำคัญ เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้แล้วยังเป็นส่วนที่มีความสำคัญในการสร้างการบริหารงานที่มีความเข้มแข็ง นอกจากจะเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งแล้ว ยังเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่จะมีมาในอนาคต ทั้งนี้ก็เพราะว่าหลักธรรมาภิบาล เป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง จะก่อให้เกิดขึ้นในองค์กรราชการ เป็นศูนย์บริการภาครัฐ อันเป็นหน่วยงานที่ต้องบริการประชาชนอย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม หากกลไกของรัฐ สามารถเดินได้อย่างถูกต้องบริสุทธิ์ยุติธรรมและโปร่งใส ก็จะนำพาให้ประชาชนได้รับการดูแล หรือได้รับบริการที่ดี โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในส่วนรวมอย่างแท้จริง จรัสศรี ทิพย์ (2545, หน้า 33)

เมื่อพิจารณาตามการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่พบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย คือ การบริหาร โรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านการบริหารงานทั่วไปมีระดับการบริหารงานน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานทั่วไป เป็นการบริหารงานที่มีขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานที่มากและหลากหลาย ทำให้มีกระบวนการในการบริหารงานที่ไม่ทั่วถึงนัก และการบริหารงานทั่วไปนั้นก็ยังเกี่ยวเนื่องกับการบริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้วย ส่งผลให้การบริหารงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในลำดับสุดท้าย แต่ถึงอย่างไรก็ตามระดับความคิดเห็นของครูตามการบริหารงาน 4 ด้าน ก็ยังคงอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการจัดศึกษาที่ดีนั้นต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร โรงเรียน เนื่องจากว่าโรงเรียนเป็นของประชาชนทุกคน ที่พึงได้รับประโยชน์ด้านการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ และเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ต้องนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก อันได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานโรงเรียน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป อันเป็นการนำมาซึ่งการจัดการศึกษาที่เข้มแข็งและยั่งยืน ดังที่ ชีระ รุณเจริญ

(2550, หน้า 23-24) กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเป็นสิ่งที่จำเป็น และมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทุกประเภท ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจ องค์กรทางการศึกษา หรือองค์กรทางสังคมต่างๆ ทั้งนี้เพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่ดี เป็นการบริหารจัดการที่สร้างประโยชน์และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งมวล ดังนั้น หน่วยงานการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่สำคัญยิ่งในสังคม จำเป็นได้รับการปฏิรูปที่ดีขึ้นกว่าเดิม การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินการเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารทุกระดับจำเป็นต้องตระหนักในเรื่องนี้ สืบเนื่องจากการปฏิรูปโครงสร้าง และระบบบริหาร ได้มีความพยายามนำรูปแบบการบริหารจัดการที่ยึดแนวทางธรรมาภิบาลมาใช้ในทุกระดับองค์กร ไม่ว่าจะเป็นระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่ และระดับโรงเรียน ในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความจำเป็นต้องนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา เนื่องจากความเปลี่ยนแปลง และเคลื่อนไหวหลายประการ คือ ประการที่ 1 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อใช้กับหน่วยราชการทั่วไป ก. ครุรัฐ และหน่วยงานภายในกำกับรัฐ ประการที่ 2 การนำการบริหารจัดการฐานโรงเรียน (School-based Management : SBM) มาใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้นำรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนมาเผยแพร่ และฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสอดคล้องกับหลักการของธรรมาภิบาลเกือบทั้งหมด จึงเป็นการสอดคล้องกับ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ประการที่ 3 ตามที่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” และในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 บัญญัติไว้ว่า “สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่งให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง” ดังนั้น สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการศึกษา จึงจะบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

การนำการบริหารจัดการฐานโรงเรียน หรือแม้แต่การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ล้วนแล้วแต่มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาทั้งนั้น ทั้งนี้ก็เพราะว่าการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และยึดสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางนั้นเป็น

หลักการที่ทำให้สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลมีความเข้มแข็งและสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีได้ แต่คงกล่าวไม่ได้ทั้งหมดว่าสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลนั้นมีความเข้มแข็งในการบริหารเหมือนกัน เนื่องจากศักยภาพและความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะวิเคราะห์คัดแยกศักยภาพและความพร้อมที่แตกต่างกันดังกล่าวออกเป็นกลุ่มๆ เพื่อจัดและเลือกวิธีการสนับสนุนส่งเสริมให้ตรงกับศักยภาพและความไม่พร้อมเป็นกรณี และมีการเฝ้าระวัง ดูแล และส่งเสริมตามแต่กรณีให้สามารถพัฒนาศักยภาพและความพร้อมไปสู่ความเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาล และการบริหารจัดการแบบฐานโรงเรียนได้ทุกโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 90) ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารโรงเรียนอย่างแพร่หลาย และอยู่ในระดับมาก

1.1 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละหลัก อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1.1 หลักนิติธรรม

พบว่าผู้บริหารมีการใช้หลักนิติธรรมในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัชชัย รัตนไตรแก้ว (2549, หน้า 181) ที่ได้ศึกษาเรื่องการประเมินการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ และผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักนิติธรรม คือ การบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ที่ยึดระเบียบกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรและสังคม และส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับเหล่านั้น และแนวปฏิบัติของทางราชการ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล อันไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 89) ได้กำหนดไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลนั้น เป็นการใช้อำนาจที่ต้องคำนึงถึงเรื่องความเป็นธรรมและความยุติธรรม โดยการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับทั้งที่มีอยู่และที่มีขึ้นใหม่ ต้องมีความถูกต้อง และไม่เกิดการสับสน หวาดระแวงของผู้มีส่วนร่วมต่อการแสวงหาประโยชน์ในการดำเนินการ

1.1.2 หลักคุณธรรม

พบว่าผู้บริหารมีการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล ตั้งสมบุรณ์ (2548, หน้า 87) ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร

และพบว่าผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหาร โรงเรียนโดยใช้หลักคุณธรรม เป็นการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย จนเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม ดังที่ นิสวันต์ พิชญ์ดำรง (2546, หน้า 23) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารจัดการที่ดีตามหลักคุณธรรมนั้นก็คือ การปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้ปลอดจากการทุจริต ปลอดจากการทำผิดวินัย และปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ทั้งนี้ล้วนแล้วแต่เป็นความสำคัญที่เป็นองค์ประกอบในการพัฒนาคนและพัฒนางานทุกด้านอย่างแท้จริง อันไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรืองานด้านต่างๆ

1.1.3 หลักความโปร่งใส

พบว่าผู้บริหารมีการใช้หลักความโปร่งใส ในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิกร นวโชติรส (2550, หน้า 76) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น และผลจากการศึกษาพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหาร โรงเรียนโดยใช้หลักความโปร่งใส เป็น การบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากร การบริหารงานทุกฝ่ายให้มีความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก และมีกระบวนการตรวจสอบที่ถูกต้องและชัดเจน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 89) ระบุไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ในหลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ร่วมงาน ประชาชน สังคมที่ได้ปฏิบัติด้วยความถูกต้องตามหลักนิติธรรม และหลักคุณธรรมที่สามารถใช้การตรวจสอบเข้ามาอยู่ในกระบวนการ และมีการเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณะชนทราบและร่วมตรวจสอบ

1.1.4 หลักความมีส่วนร่วม

พบว่าผู้บริหารมีการใช้หลักความมีส่วนร่วม ในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ บัวชิด (2550, หน้า 148) ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 และพบว่า ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษา

ด้านหลักความมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักความมีส่วนร่วม เป็นการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยการเปิดโอกาสให้บุคลากร และประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ เพื่อให้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา รวมถึงการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 33-38) ได้ระบุว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.5 หลักความรับผิดชอบ

พบว่าผู้บริหารมีการใช้หลักความรับผิดชอบ ในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระยวาทนา ชุตทองม้วน (2550, หน้า 57) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน โปลีเทคนิคลานนา เชียงใหม่ พบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน โปลีเทคนิคลานนา เชียงใหม่ ด้านความรับผิดชอบ มีระดับพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็เพราะว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักความรับผิดชอบต่อ เป็นการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตน มีความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความกระตือรือร้นในการทำงานและการแก้ปัญหาของโรงเรียน การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม ดังที่ ชีระ ญูเจริญ (2546, หน้า 89) ได้กล่าวถึงหลักการและแนวคิดไว้ว่า การบริหารงานทั่วไปควรยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหาร และจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยเขตพื้นที่การศึกษากำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานในเชิงนโยบาย ให้สถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ หลักการบริหารงานเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง มุ่งพัฒนาให้เป็นองค์กรสมัยใหม่ โดยนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว

1.1.6 หลักความคุ้มค่า

พบว่าผู้บริหารมีการใช้หลักความคุ้มค่า ในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ ภิญโญภาพสกุล (2549, หน้า 177) ได้ศึกษาเรื่อง

บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 และผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็เพราะว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงาน บุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยธรรมาภิบาลให้บุคลากร มีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า มีการ ทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ รวมถึงการรักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติใน ชุมชน ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 89) ได้ระบุว่า การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล โดยใช้ หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ส่วนรวม และมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ตามหลักวิชาที่ได้สร้างภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งให้กับ สถานศึกษา ชุมชน และสังคม ไม่ให้เกิดผลแทรกซ้อนตามงบประมาณใช้จ่ายความสิ้นเปลือง ทรัพยากรทั้งทางตรงและทางอ้อมในภายหลัง

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหาร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียน โดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในภาพรวม พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี และ ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนโดย ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธนินชัย รัตนไทรแก้ว (2549, หน้า 191) ที่วิจัยเรื่องการประเมินการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ และพบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหาร วิทยาลัยแตกต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักพบว่า มีเพียงหลักความคุ้มค่าเท่านั้น ซึ่งครูที่มี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ใน การปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี โดยครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความ คิดเห็นว่าผู้บริหารมีการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ในหลักความค่าน้อยกว่าครูที่มี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี และเมื่อพิจารณาตามการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ การ บริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ใน ภาพรวม พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ

ผู้บริหารตามการบริหารงาน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อประเด็นด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี โดยครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นที่ผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลน้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมานานได้รู้ระบบในการปฏิบัติงานของโรงเรียนมากขึ้น รู้แนวทางในการปฏิบัติงานของผู้บริหารมาก กล่าวคือ ครูที่ปฏิบัติงานมานานเห็นรูปแบบในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งเหมือนกัน อันนำมาซึ่งความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

แต่อย่างไรก็ตามการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารก็ยังคงอยู่ในระดับที่เรียกว่าเป็นความสำเร็จอีกก้าวหนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางการบริหารที่ผู้บริหารต้องนำมาใช้ในการบริหารงาน ไม่ว่าจะป็นหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชน หากไม่เว้นแม้แต่องค์กรศึกษา ที่ผู้บริหารต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานที่สูงที่สุด ดังที่ วันเพ็ญ หรุจิตตรีวัฒน์ (2544, หน้า 8) กล่าวว่า ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศให้มั่นคงและยั่งยืน เพราะเป็นการจัดการศึกษาตามมาตรฐานให้กับนักเรียนเพื่อเลือกวิถีทางในการดำเนินชีวิตและผลิตกำลังคนในระดับกลาง นับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา การบริหารโรงเรียนจะดำเนินไปด้วยดีมีความเจริญก้าวหน้า ผู้บริหารต้องใช้เทคนิคหรือหลักการบริหารต่างๆ ตลอดจน ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญที่มีอยู่ ทำให้โรงเรียนไปสู่เป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้บริหารสูงสุดในองค์กร จะต้องให้ประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร และมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานให้บรรลุผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ จึงถือได้ว่าการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่ผู้บริหารจะต้องสร้างขึ้นเป็นคุณสมบัติประจำตัว และของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดซึ่งความเป็นธรรมในการบริหารงาน มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้นจึงเห็นแล้วว่าความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน ต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารนั้นอยู่ในระดับมากและไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ต่อการบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในภาพรวมและรายหลักไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัชชัช รัตน์ไตรแก้ว (2549, หน้า 183) ที่พบว่าโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต้องมีการบริหารและดำเนินการให้เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ โดยมีการบริหารที่ไม่คำนึงถึงขนาดของหน่วยงาน แต่คำนึงประโยชน์ที่เกิดขึ้น ดังที่ ภาวิณี ชินคำ (2548, หน้า 18) สรุปถึงความสำคัญของการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลว่า การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศให้มั่นคงและยั่งยืน เพราะเป็นการจัดการศึกษาตามมาตรฐานให้กับนักเรียนเพื่อเลือกวิถีทางในการดำเนินชีวิตและผลิตกำลังคนในระดับกลาง นับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา การบริหารของโรงเรียนจะดำเนินไปด้วยดีมีความเจริญก้าวหน้า ผู้บริหารต้องใช้เทคนิคหรือหลักการบริหารต่างๆ ตลอดจน ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญที่มีอยู่ ทำให้โรงเรียนไปสู่เป้าหมายของแผนการศึกษาที่กำหนดไว้ ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้บริหารสูงสุดในองค์กร จะต้องให้ประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร และมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานให้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ จึงถือว่าการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่ผู้บริหารจะต้องสร้างขึ้นเป็นครู สังกัดประจำตัว และของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดซึ่งความเป็นธรรมในการบริหารงาน มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ และเป็นพลังของประเทศที่มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ จึงเห็นได้ว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ไม่ว่าจะ เป็นโรงเรียนในขนาดใดก็ตาม ต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารอย่างทั่วถึง ถึงแม้ว่าในแต่ละโรงเรียนจะมีความพร้อมที่ไม่เหมือนกัน แต่ก็ต้องมีแนวทางการพัฒนาในด้านต่างๆ อันเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน

เมื่อพิจารณารายชื่อ พบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในหลักคุณธรรม ข้อที่ 5 ผู้บริหารดำเนินการควบคุมการใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรม โดยที่ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นว่าคุณครูดำเนินการควบคุมการใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรม แตกต่างจากความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และหลักความโปร่งใส ข้อที่ 1 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบข้อมูลการทำงานและผลการจัดการศึกษาได้ โดยที่ความคิดเห็นครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก แตกต่างจากความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มี

ขนาดกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ บัวชนิด (2550, หน้า 152) ที่พบว่า การใช้หลัก
ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมเมศวร์ คำผาบ (2549,
หน้า บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาด
เล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้ง 3 ด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า
โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ย่อมต้องมีการพัฒนาโรงเรียนแตกต่างกัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับบริบท
ของโรงเรียนนั้นๆ อันนำมาซึ่งการใช้งบประมาณในการบริหาร โครงการ หรือแม้แต่การบริหารงาน
ด้านอื่นๆ ที่ต่างกัน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 89) ได้สรุปไว้
ว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาที่มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษา โดยยึด
หลักการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น มีความคล่องตัวเป็นอิสระในการบริหาร
และการจัดการตามความต้องการของตนเองได้มากขึ้น ตามแนวทางการบริหารและการจัดการ โดย
ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริม จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่ต้องกระจายอำนาจและมอบอำนาจที่มีตามสายบังคับ
บัญชาไปให้สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลให้มากที่สุด รวมถึงควรสนับสนุนทรัพยากรให้เพียงพอตาม
เกณฑ์ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายตัวชี้วัดของมาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรุปได้ว่า การที่ผู้บริหารปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาด
แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหาร
คือผู้ที่จะพาองค์กรด้านการศึกษาก้าวไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาด้านการศึกษา ทั้งนี้เป็นการ
บริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน โดย
ไม่คำนึงถึงขนาดของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1.1 จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
ผู้บริหารควรมีการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1.1.1 หลักนิติธรรม สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ ผู้บริหารควรดำเนินการพัฒนาระบบ
เครือข่ายข้อมูลสารสนเทศสอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เนื่องจากว่าในปัจจุบันระบบสารสนเทศได้เข้ามามีส่วน

ช่วยในการจัดระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษามากขึ้น และยังทำให้การติดต่อข้อมูลมีความคล่องตัวมากขึ้น

1.1.2 หลักคุณธรรม สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ ผู้บริหารควรมีการพิจารณาการรับนักเรียนเข้าเรียนเป็นไปด้วยความเสมอภาคและตั้งถึงตามแผนที่กำหนด ทั้งนี้ก็เพราะว่าระบบการศึกษายังมีระบบอุปถัมภ์อยู่บ้าง ดังนั้นในการรับนักเรียนสิ่งที่ผู้บริหารควรคำนึงถึงมากที่สุด คือ การรับนักเรียนที่เป็นไปด้วยความเสมอภาค และเท่าเทียมกัน

1.1.3 หลักความโปร่งใส สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ ผู้บริหารควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้บุคลากรในโรงเรียนและประชาชนทราบ โดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทราบอย่างทั่วถึง เนื่องจากว่าประชาชนทุกคนคือผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง นำมาซึ่งการรับรู้ข่าวสารและพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.1.4 หลักความมีส่วนร่วม สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ ผู้บริหารควรดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี เพราะแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน การที่บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ก็นำมาซึ่งการร่วมมือกันในการปฏิบัติงานและทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.1.5 หลักความรับผิดชอบ สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ ผู้บริหารควรดำเนินงานเป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งนี้ก็เพราะว่าแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนต่างๆ แต่ในทางปฏิบัติผู้บริหารมีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีน้อยมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องถือเป็นแนวปฏิบัติอย่างชัดเจนและจริงจัง

1.1.6 หลักความคุ้มค่า สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ ผู้บริหารควรดำเนินการพัฒนาสถานที่ในบริเวณ โรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน แต่เนื่องมาจากว่าโรงเรียนแต่ละแห่งมีขนาดต่างกัน มีความพร้อมที่ต่างกัน และนำมาซึ่งการได้ระบบประมาณที่ต่างกัน ทำให้โรงเรียนแต่ละแห่งไม่สามารถพัฒนาสถานที่ในบริเวณ โรงเรียนอย่างเพียงพอได้ แต่ผู้บริหารควรมีการวางแผนในการพัฒนาสถานที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน

1.2 ผู้บริหารควรมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน โรงเรียน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงาน

ทั่วไปให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานทั่วไป เนื่องจากว่าการบริหารงานทั่วไปมีขอบข่ายการปฏิบัติงานที่มาก จึงเป็นการยากที่จะดำเนินการให้ครบถ้วนและถูกต้องได้ทั้งหมด ดังนั้นแล้วผู้บริหารควรมีการส่งเสริมในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน ทั้ง 4 ด้านอย่างทั่วถึงด้วย

1.3 ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้ครูได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของตนเองและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดให้มีการอบรม สัมมนา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และถือเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านหลักความโปร่งใสและหลักความมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติข้างต้นนั้นผู้บริหารควรวางแผนการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยการให้บุคลากรทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหาร หรือการส่งเสริมให้บุคลากรมีการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพราะผู้ปกครองคือผู้รับบริการจากโรงเรียน อันนำมาซึ่งแนวทางในการพัฒนาและปฏิบัติงานที่ชัดเจน

2.2 ควรศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล อันเป็นแนวทางในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนที่เกิดจากการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล